

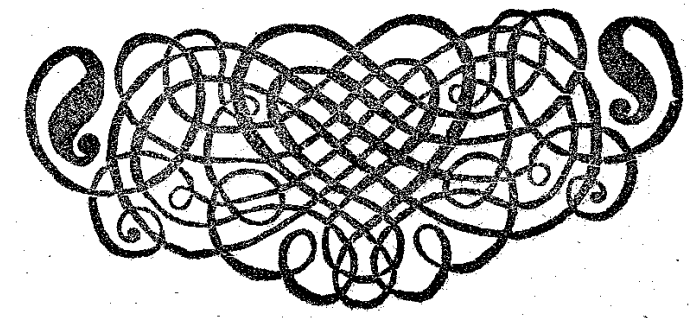
Uderråttelse/

Som uppå
Hans Kongl. Maj:ts Sundhets Col-
legii begiäran/ af det Kongl. Collegio Medico

är utgifwen/

Huru den nu gängse- warande

Bläckjukan, eller så kallade **Måslingen**,
igenkännas / skidas och näst Gudz hielp
botas kan.

STOCKHOLM /

Uti det Kongl. Boftryckeriet / Åhr 1722.

Sedan det förspörjes / at så
wål här i Staden / som i Uppstäderna och
uthi Landsbögden / ibland Allmogen en
hoop ungdom af den nu grasserande
Släcke-Sjukan eller så kallade Måslin-
gen med döden afgå / där doch bemelte
Sjukdom efter skidligt ompröfwande /
är befunden uthi sig sielf ej vara dödelig /
när densamma på behörigt sätt skidtes ; så har med
Kongl. Sundhets-Collegii öfwerensstämmande / detta
Kongl. Collegium Medicum för det allmänna bästa we-
lat förtätta närwarande korta anledning / hwarmedelst
ensaldigt tolet på Landet och i Städerna / i gemen kunna
inhämta / huru de denne Sjukan igenkänna / skida / botå
och derigenom nåst Gudz hielp mycken lijffpillan förekom-
ma kunna. Kännetecknen innan Sjukdomen i släckar
uthbrister / äro följande: The Stuke få en torr hosta /
ögonen blifwa röde och tunga / the beklaga sig öfwer wärck
i ryggen och benen / öfwer matthet och tungd i kroppen /
magen wänjes / lifwet är undertiden til durchlopp bend-
git / semlige äro plägade af förstoppelse / näseblod och
hufwudwärc / ombytande Nystringar / hetta och torst.
En dehl äro ångslige och orolige / barnen få undertiden
rockningar / senedrag och swära åthäfwor / liksom hier-
tesprång och fallande Sjukan / förän Släckarne sig igenom-
trängta ic. Desse äro de förnemssta tecken hwaraf man
kan sluta denna Sjukdomen vara för handen / doch fin-
nes ej alla beröde kännemärcken hoos hwar och en af
dem som därmed behäftad är ; en del känna flere / andre
mindre där af hoos sig / undantagandes en torr hosta och
röda rinnande ögon / hwilka gemenligen hoos alla i
hörjan spörjes.

The som af mehrbemelte tecken skönjas hafwa Släckes-
sjukan

sjukan i faggorne / böra straxt hållas i wärman / intet få
dricka något som kalt är / ej heller twätta sig i kalt watn.
Ju förr Släckarne slå ut / ju swarare går Sjukdomen öf-
wer ; fördenstul är säkrast / at straxt i början gifwa dem
Sjukan ett eller annat utdrifwande medel / som när-
mast wid handen finnes. Allmogen på Landet kan ubr
Städerna förskaffa sig Actelen-Fröd / Krassefröd / Ham-
pefröd / Mölleke-Gräs och Swafwelblommor / taga af
hwardera ett lod / lägga dertil några Lagerbäär / hwilket
tillsamman blandas och sidtes til fint pulswer / lika som
midhl / där af gifwes in en god knifsudd i sänder / mer el-
ler mindre efter åldren / 2. a 3. gånger om dagen med
warmt dricka. De som ej hafwa i neigden någon Stad /
skaffa sig i föråd Kräftestenar / Hampefröd / Mölleke-
gräs och Swafwel / sidta desse Ingredientier wål tillsam-
mans uppå bemält sätt och gifwa deraf in en knifsudd i
sänder hwar morgon och afton / med warmt dricka. Til
samman ändemål är hwitt Balmofröd mycket nyttigt för
barnen / hålft när de af bemelte orsak äro orolige och ång-
slige. Man sidter det sönder med ett litet stycke säcker / och
safran / gidr the af ett pulswer och gifwer dem in en knifs-
udd hwar morgon och afton med warmt dricka / eller öhl-
öfwasla : Eller och tager man en sted full af bemelte Wal-
mofröd / kokar det med ett qwarkeer midlet och gifwer
theraf ett hålft stedblad i sänder någre gånger om dagen.

De Sjukan måste hållas i sängen / tils ej allenast desse
Släckar äro uthslagne / uthan och borttorckade och åfwen-
wål en tid därefter / på det Sjukan / hwaraf en dehl
länge dölier sig qwar i kroppen / ej må uthi någon swär
och smittosam Brännsjukan utbrista / hwaraf man denne
tiden förnummit många vara borttryckte / sedan man
trodt all fara vara förbi.

Åf en swär hosta och bröstwärc pläga de Sjukan ge-
menligen vara behäftade / så wål föruth som en god tid
efter /

efter/ sedan Gläckarne äro borttorckade / hwaremot uppå
 Landsbygden / fölhande / som närmast är at tilgå / kan bru-
 kas. Man tager Stensörthe-Root och de ytterste spekar-
 ne af friskt enerijs / en god hand full af hwardera / hwil-
 ket kokas til en Laag / med ett stop swagdricka / sedan half-
 wa delen däråf är infokad / sillas lagen / och gifwes dem
 Siukom däråf ett fult skiedblad hwar timma en gång.
 Eljest kan man och taga ett lod swafwel / riswa det til pulf-
 wer med 4. lod säcker / och gifwa in en god knifsudd däråf
 3. eller 4. gånger om dagen.

De som bo i Städerne kunna köpa sig Balsamum Sul-
 phuris Anisatum, drypa däråf 2. a 3. dråppar på ett litet
 stycke säcker / och äta det upp en gång hwar morgon. En
 laag af Jösp / Siskon och Blå-Russin kokad med watn eller
 swagdricka / är jämnwäl härwid nyttig / och brukas som
 tilförende sagt är.

När barnen ännu äro så små och späda / at de sielfwa
 intet kunna tåla mycket intaga / böra bemelte medel
 af Ammorne eller mödrarne / som dem dija gifwa / be-
 hörigen brukas.

Emedan eij owantligt är / at så wähl Allmogon på landet som rin-
 gare folck i Städerne plåga gifwa Barnen / när de äro siuke / Bränne-
 wijn och Spanst Wiin / i mening til at stycka dem / så lämna här-
 med til esterrättelse / at sådant är ganska skadeligit / warandes särdeles
 wid denna siukdom Barnen derigenom satte i äfwentyr at falla i he-
 ge siukdomar / hwaraf de sedermera så mycket mindre kunna botas /
 som deras späda Inneswor därmedelst af en outhäkelig heta blifwa
 itände / hwarwid de Siuke lifwet omsider tilfärra måste. Är för-
 denskul all försigtighet wid thenna Gläcke Siukan både i början och
 en god tid efter / så mycket högre af nöden / som i widrigt fall eij alle-
 nast Altan eller Magefebrar hoos Barnen och andre slags träffor så
 insteg / uthan och the hwarshanda hezige siukdomar / som therigenom
 få anledning sig i myckenhet at inträngia / framdeles torde blifwa smit-
 tofamme / och öfwer allt ibland yngre och äldre folck sig uthbreda och be-
 dröfwelige påföljder efter sig lemna. Stockholm den 1. Martii 1722.

29
 2. 2. Martii. 1722.
 CARL GYLLEN-
 STIERNA, Kongl. Maj:ts

och Sveriges Rikes Råd / Präsi-
 dent uti den Kongl. Swea Hoff-
 Rätt / samt Åbo Academia Cancellor, Öfwerste til Ste-
 ninge / Friherre til Bielkestad / Herre til Orns och
 Allid; så och Vice-Präsident, Hoff-Rätts-Råd / Lag-
 man och samtelige närwarande Assessorer, hälse

wälwilleligen.
 Såsom uppå Kongl. Rättens / hos Hans Kongl.
 Maj:t gjorde underdånige förfrågan / em wid twi-
 ftige Hufesnyer / öfwer Prästebords bygnad / likmä-
 tigt Kongl. Maj:ts bref til alla Landshöfdingar / da-
 terat den 11. Februarii 1694 / angående de Hufesnyer /
 som ssee öfwer Officerares Boställen / skal förfaras /
 eller om / i anledning af Kongl. Justitiae Revisionens
 Rescript til Kongl. Giötha Hoff-Rätt / af den 3. Se-
 ptember 1700 / slike fridigheter om Prästegårds byg-
 nad / efter en ordentelig process, först wid de nedrige
 Instantierne, lagligen böra afgöras / samt / när laga
 wad infaller / utaf Kongl. Rätten uptagas och af dö-
 mas? Högstbemelte Hans Kongl. Maj:t den 29.
 De-